

РЕЦЕНЗИЯ

от **Велислав Заимов**

професор доктор по четене на партитури в катедра „Дирижиране” и по композиция в катедра “Композиция” в Теоретико - композиторски и диригентски факултет на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров”,

член на научно жури за присъждане на научна и образователна степен „ДОКТОР“ на Джу Пейбин за дисертационния му труд

„Относно спецификата при творчеството на художествени песни по стихове от древнокитайска поезия – поглед върху произведенията на Цин Джун, Тан Сяолин и Луо Джунжун

Китайският композитор и музикален теоретик Джу Пейбин е роден през 1972 година. Завършил е две висши училища в Китай: през 1996 година - Тиендзинската музикална академия и през 2008 година – Сямънския университет. Има бакалавърска степен по литература и магистърска – по изкуства. От 2016 година е редовен докторант в катедра „Композиция“ на Националната музикална академия с научен ръководител професор Красимир Тасков.

По-значими негови произведения са „Музикални картини от Макао“ за пиано, „Спомени за уханния ручей“ за симфоничен оркестър. Автор е и на редица теоретични изследвания като „Хармонията в Йен Хуан Фън Цин“, анализ на Соната за пиано № 6 от Александър Скрябин под заглавие „Зовът в мистерия“, Основни принципи на музиката, Учебник за аудиовизуални упражнения.

Джу Пейбин участва активно в музикалния живот на страната си. Член е на редица музикални организации като Китайската асоциация по музикално

изкуство, Китайската асоциация на музикалните дейци, ръководи школа по композиция в Тиендзинската музикална академия, изнася лекции, организирани от „Образование в девет удара“; член е на журито на Международния конкурс „Лиминчунсяо“. Носител е на различни награди както за композиция, така и за теория на музиката.

Дисертационният труд се състои от предговор, три глави, заключение, списък на приносите и библиография на ползваната литература. Трите глави са посветени на тримата разглеждани композитори – Цин Джу, Тан Сяолин и Луо Джунжун – по една за всеки от тях. Във всяка глава са включени разсъждения върху естетическите им възгледи и анализ на художествените им песни. За всеки от разглежданите автори има приложени биографични справки.

В Увода авторът, макар и накратко, хвърля светлина върху същността на древнокитайската поезия и връзката ѝ с музиката. Това пояснение е от съществено значение за хората, възпитани с европейската култура.

В глава първа е разгледан житейският и творческият път на Цин Джу (1893-1959). Съдбата му е твърде необичайна, особено за човек на изкуството. Личност с разностранни интереси, той е участник в политическите борби в Китай, заемал е различни административни длъжности, работил е като преподавател по музика и немски език, като издател и разпространител на музикална литература - най-вече европейска.

Много важен период от живота му е следването на право в Германия, където той се запознава с европейската култура и светоглед и изпада под влияние на немската музика, философия и литература. Особено е впечатлен от музиката на Рихард Вагнер, Хуго Волф, Франц Шуберт, Франц Шуберт, Роберт Шуман, Арнолд Шьонберг. Тези нови познания той пречупва през източния си светоглед и оформя свой начин на възприемане и тълкуване на

музикалното изкуство. Смята, че в музиката има четири основни елемента: **тоналност, ритъм, хармония и мелодия**, които си обяснява чрез аналогии с природните явления, човешкото тяло и човешката душа:

- **тоналността** се свързва със звуци от природата. От нея тръгва емоционалното начало в музиката.

- **ритъмът** е като математически елемент, който е ръководен от разума

- **хармонията** е като човешкото тяло, възприема се като ключа към музиката

- **мелодията** е като душата на човека. Тя се надгражда върху хармонията.

Тези свои виждания за света на музиката с упоменатите по-горе четири съставни елемента и взаимодействията между тях Цин Джу излага и обяснява в двата си основни теоретични труда „**За музиката**“ и „**Обща теория на музиката**“. За него „*музиката е най-истинският, най-добрият и най-прекрасният език на душата*“.

Бидейки също и поет, Цин Джу осмисля свое разбиране за връзката между поезията и музиката. То е изложено в сбит вид в стихотворението му „Най-добрата книга за изкуството, където се казва: „*Обичам писмеността. Обичам и звука. Буквите изразяват дълбоките ми мисли, звукът разкрива емоциите ми. Звукът е сестричката на буквите, буквите са големият брат на звука. Аз събирам звука и буквите в една песен.*“

Цин Джу развива свои възгледи върху връзката между ударенията в поезията и ударенията в музиката (с други думи – върху прозодията), както и за ролята и задачата на акомпанимента във вокалните произведения. Целта на всички тези разсъждения е постигането на единство при взаимодействието между текста, мелодическата вокална линия и фактурата. Джу Пейбин привежда шест нотни примера – кратки откъси от различни песни на Цин Джу, с които онагледява музикалния му език и избора на фактура.

Безспорно е, както отбелязва и дисертантът, че Цин Джу е изпитал влиянието на западноевропейската композиторска система, която съчетава с традиционни за китайската традиционна музика пентатонични ладове.

Глава втора е посветена на Тан Сяолин (1911-1949). Неговият житейски път е различен от този на Цин Джу. След седемгодишно обучение в Държавното специализирано музикално училище в родния му град Шанхай, той продължава обучението си в Съедините американски щати, където се обучава четири години под ръководството на Паул Хиндемит, по това време директор на Йелското музикално училище. Хиндемит го цени високо и го смята за един от най-добрите си ученици. Дори участва като диригент и виолист в изпълнения на негови произведения.

След завръщането си в Шанхай, Тан Сяолин става преподавател в Държавното специализирано музикално училище. Там той въвежда системата на преподаване на Хиндемит и става основоположник на съвременната композиция в Китай. Като композитор умело съчетава принципите на европейската композиторска школа с китайската традиционна музика. Сред неговите възпитаници са най-изтъкнатите представители на съвременната китайска музикална култура.

Джу Пейбин открива две направления в песенната лирика на Тан Сяолин: първото е свързано със стихове от китайски поети – негови съвременници, а втората е върху древната китайската поезия. Творческата му нагласа е повече клоняща към второто направление.

Солидното му музикално образование му дава възможност да усложни музикалния си език и да използва похвати от неокласицизма. Естетическото му верую (вероятно не без влиянието на Хиндемит) е чуждо на дванадесеттоновата система на Арнолд Шьонберг.

Разглеждайки музикалния език на Тан Сяолин, Джу Пейбин го сравнява с принципите на Паул Хиндемит, изложени в труда му по композиция

Unterweisung im Tonsatz. Тан Сяолин използва седемстепенни ладове, които съчетава с традиционната за китайската музика пентатоника. Джу Пейбин открива закономерности по отношение на мелодическата линия и по отношение на тоналния план. Интервалите, които се съдържат в акордите с различни степени на консонанси и дисонанси създават усещането за различно напрежение. Тази идея е възприета от учението на Хиндемит и е съчетана с мелодични ходове от китайската традиционна музика.

Джу Пейбин отделя внимание на ерудицията на Тан Сяолин, която му позволява да вникне и да тълкува древните текстове и да ги облече в музикални форми.

Луо Джунжун е последният композитор, обект на дисертационното изследване. На него е посветена **Глава трета**.

Той е роден през 1924 година в провинцията Съчуан, където започва първоначалното си обучение по музика с цигулка. По-късно следва в Шанхайското специализирано държавно музикално училище, където освен цигулка, изучава и композиция при професор Тан Сяолин.

През 1985 г. Луо Джунжун става професор в катедрата по композиция в Китайската национална академия. Там той продължава линията на професора си Тан Сяолин като преподава въз основа на учението на Паул Хиндемит. Заслугата му за разпространението на това учение става повод да бъде поканен от Германската служба за обмен (DAAD) на посещение в Берлин за половин година. Там той се отдава на композиране и се запознава с музикалния живот в големия културен център.

През осемдесетте години на двадесетия век Луо Джунджун започва да използва сериалната композиционна техника, както и системата на дванадесеттоновата тоналност, изведена теоретично от американския

композитор Джордж Пърл (1915 – 2009). Тази дванадесеттонова тоналност той прилага както в инструменталната музика, където има високи постижения и получава редица отличия, така и в някои солови песни за глас и пиано.

Джу Пейбин анализира подробно използването на сериалната техника в няколко песни: основен вид на серията и нейните преобразувания, както и различните начини на първоначалното построяване на серията.

Според Джу Пейбин песенното творчество на Луо Джунджун има две направления. Първото той определя като масови песни, които са написани на достъпен език с възможност за бързо разучаване и многократно изпълнение по различни поводи на обществено - политическия живот.

Второто направление определя като художествени песни, композирани предимно върху текстове от древнокитайската поезия и с прилагане на различни похвати от съвременните композиционни системи. Именно върху такива песни е съсредоточено и изследването му.

Джу Пейбин използва житейския и творчески път на трима композитори от различни възрасти, с които, като събирателни образи, очертава картината на развитието на китайската солова лирична песен през последните сто години, което съвпада и с развитието на китайската композиторска школа; развитие, достигнато чрез влияние от европейските композиторски школи, но и дълбоко свързано с особеностите на китайската традиционна музика.

Дисертационният труд е подреден логично. След изложение на различни факти и събития, са направени обобщения, подкрепени с тридесет и три нотни примера и девет таблици. Трудът има едновременно теоретична и историческа стойност и дава добра представа за състоянието и постиженията на музикалната култура в Китай.

Изследването е особено ценно за европейските музиканти и изследователи, които са далеч от музикалния живот в Китай и за които този източен начин на мислене и светоусещане е почти непознат и твърде чужд.

Авторът показва добро познаване на музикалната теория и въпреки някои изрази по-скоро от поетичен, емоционален или есеистичен вид, отнасящи се до връзката между музиката и текстовете на песенната лирика, успява да постави ясни и точни определения на явленията в китайската музикална култура.

Смятам, че дисертационният труд *„Относно спецификата при творчеството на художествени песни по стихове от древнокитайска поезия – поглед върху произведенията на Цин Джу, Тан Сяолин и Луо Джунжун“* притежава всички качества щото на Джу Пейбин да бъде заслужено присъдена научната и образователна степен „ДОКТОР“ по направление 8.3 – музикално и танцово изкуство.

София, 20 април 2019 г.

проф. д-р Велислав Заимов